

Викладання основ косметології студентам фармацевтичного факультету

Резніченко Н. Ю., Головкін А. В.,
Веретельник О. В., Красько М. П., Лісницький О. А.

Запорізький державний медичний університет

Сформульовані основні принципи викладання косметології студентам фармацевтичного факультету з маніпуляційної техніки; акцент зроблено на певну тематику, що має практичне значення в роботі провізора-косметолога.

Ключові слова: косметологія, маніпуляційна техніка.

Косметологія вже давно затвердила себе як соціально затребувана прикладна область дерматології, одночасно будучи й медичною дисципліною. Вона інтенсивно розвивається і як самостійна наукова дисципліна, і як область практичної діяльності лікарів у різних сферах клінічної та профілактичної медицини, у кожній з яких вона вирішує свої завдання. Необхідно вказати, що сьогодні, розвиваючись відповідно до потреб суспільства, медична косметологія затвердила себе в якості самостійної та все більш значущої спеціальності в медицині, орієнтованої на формування професійної якості медичних працівників, основаної на особистісному підході до пацієнтів та лікувально-реабілітаційного процесу. Іншими словами, медична косметологія може розглядатися і як фундаментальна дисципліна для медицини в цілому, але особливо – для клінічної та профілактичної медицини.

На сьогоднішній день косметологія стала невід'ємною частиною не лише дерматовенерологічної практики, але й предметом поглиблених наукових досліджень. І останнім часом досить важко уявити собі лікування шкірних хвороб без врахування правильного косметологічного догляду, а інколи і специфічних косметологічних процедур. Так, наприклад, використання хімічних пілінгів (за відсутності протипоказань) дає позитивні результати при, здавалося б, «не косметологічних» хворобах Дар'є, Девержи, іхтіозах. Лікування вугрової хвороби не можливе без косметологічної механічної екстракції комедонів, застосування пілінгів, лазерної корекції рубців пост-акне. Отже сьогодні вимагає від дерматовенеролога глибоких знань

з косметології, які лікар може отримати в процесі післядипломної освіти.

При викладанні основ косметології студентам фармацевтичного факультету з маніпуляційної техніки ретельну увагу слід приділяти таким темам:

- будова та функції шкіри;
- діагностика стану шкіри та постановка дерматологічного та косметологічного діагнозу;
- пілінги;
- ін'єкційні методики в косметології;
- апаратні методики в косметології;
- клінічна фармакологія та косметологія;
- основні естетичні проблеми шкіри та їх корекція.

Однією з найбільш актуальних тем практичних та лекційних занять на курсі косметології є саме «Будова та функції шкіри», оскільки знання структури шкіри на різних рівнях – від молекулярного до органного, функціонування структурних утворень шкіри, нормальної і патологічної анатомії та фізіології шкіри дає глибоке розуміння фізіологічних і патологічних процесів, що мають місце у зовнішньому покриві організму. Це сприяє вибору оптимальних, найбільш ефективних і безпечних, індивідуалізованих косметологічних процедур у осіб з різними характеристиками шкіри. Розгляд цієї теми має відбуватись в аспекті нерозривності з практичною косметологією, наприклад:

Патогістологічні зміни епідермісу у випадках кератодермій → Гіпертрофія рогового шару епідермісу за умов збереження його нормальної структури → Можливість косметологічної корекції шляхом проведення хімічних пілінгів.

При розгляді теми «Діагностика стану шкіри» особливу увагу слід приділяти не лише особливостям візуального огляду, пальпації, але й сучасним інструментальним методам, таким як:

- ультразвукове дослідження шкіри;
- термографія;
- використання лампи Вуда;
- трихосканування;
- хроматографія та ін.

Слід також робити акцент на особливостях постановки діагнозу косметологічним пацієнтам; при цьому слід враховувати не лише наявність патологічних утворень на шкірі, але й тип і колір шкіри, її однорідність або неоднорідність, наявність ознак фізіологічного та фотостаріння, тип старіння – оскільки всі ці параметри сприятимуть формуванню алгоритму вибору найбільш ефективного та безпечного плану косметологічного ведення пацієнта. Так, наприклад, наявність комедональної форми вугрової хвороби є прямим показанням до проведення курсу хімічних пілінгів, проте у осіб з III-VI типом шкіри за Фіцпатриком використання цієї методики може призвести до дисколорації шкіри. Відповідно, перед проведенням хімічних пілінгів у таких випадках необхідно ретельно оцінювати критерії ризику / користі.

При розгляді тем «Пілінги», «Ін'єкційні методики в косметології», «Апаратні методики в косметології» велика увага має приділятися не лише алгоритмам проведення процедур, але й загальним і індивідуальним показанням до них, абсолютним і відносним протипоказанням, можливим побічним ефектам та ускладненням після їх проведення, їх профілактиці.

Оскільки пілінги стали широко розповсюдженою процедурою, яка проводиться як з лікувальною, так і з профілактичною метою, під час лекційних і практичних занять з цієї теми слід окремо розглядати:

- фізичні пілінги:
 - 1) шліфовку мікрокристалами;
 - 2) механічну дермабразію;
 - 3) ультразвуковий пілінг;
 - 4) лазерний пілінг;
- хімічні пілінги:
 - 1) фруктовими кислотами;
 - 2) трихлороцетовою кислотою;
 - 3) фенолом;
- ензимні пілінги – ферментами рослинного

та тваринного походження.

На практичних заняттях з косметології, присвячених хімічним і ензимним пілінгам, обов'язково повинні розглядатися:

- пілінгові суміші, критерії їх вибору;
- алгоритми проведення поверхневих і середніх хімічних пілінгів;
- передпілінгова підготовка;
- постпілінгова реабілітація.

Тема «Ін'єкційні методи в косметологічній практиці» є дуже великою за обсягом матеріалів, а отже окремі практичні заняття потрібно присвячувати складовим темам. Ми рекомендуємо проводити окремі заняття за наступними підрозділами цієї теми:

- мезотерапія;
- біоревіталізація;
- редермалізація;
- біорепарація.

Беручи до уваги актуальність, складність у виконанні, можливість тяжких побічних ефектів та ускладнень при проведенні певних ін'єкційних методик у косметологічній практиці, нами пропонується декілька лекційних і практичних занять проводити за наступними темами:

«Контурне моделювання гіалуроновою кислотою».

«Контурне моделювання гідроксиапатитом кальцію».

«Контурне моделювання полімолочною кислотою».

«Плазмофілінг».

«Ін'єкції аутофібробластів».

Лекційний матеріал з наведених підрозділів повинен включати в себе показання та протипоказання до даних методик, їх можливі побічні ефекти та ускладнення, а практичні заняття мають бути присвячені технікам проведення процедур (починаючи з бесіди лікаря з пацієнтом і підписання інформованої згоди та закінчуючи реабілітацією особи в постін'єкційному періоді).

Окремі п'ять практичних занять повинні мати на меті ознайомлення лікаря з особливостями ін'єкцій препаратів на основі ботулотоксину; це підрозділи теми, присвячені:

- загальним принципам введення ботулотоксину в організм людини;
- усуненню мімічних зморшок;
- корекції асиметрії обличчя;
- корекції форми обличчя;

- корекції гіпергідрозу.

Оскільки в практичній діяльності косметолога часто зустрічаються клінічні випадки, що вимагають одночасного застосування різних ін'єкційних методик, які потрібно правильно підібрати не лише за хімічним складом, але й за послідовністю проведення процедур, перервами між різними курсами, можливими комбінаціями протягом певного часового періоду, під час післядипломної освіти дерматовенерологів слід виділити окремі практичні заняття, які були б присвячені ін'єкційній корекції верхньої та нижньої частини обличчя, зони шиї та «декольте». Протягом цих занять слід приділяти увагу як загальним принципам і алгоритмам комбінації різних процедур, так і розбору клінічних випадків.

Тематика ін'єкційних методів в косметології не повинна обмежуватись лише корекцією шкіри обличчя. Актуальними на сьогоднішній час є також склеротерапія та ін'єкційний ліполіз, з якими обов'язково повинні бути ознайомлені курсанти під час післядипломної освіти.

Практичні заняття за темою «Апаратні методики в косметологічній практиці» у великій мірі залежать від інструментального оснащення приміщень, пристосованих для навчання на курсах косметології. Проте враховуючи розвиток приватної медицини та чисельність клінік, що оснащені новітнім косметологічним обладнанням, лекційний матеріал з даної теми має містити принципи, показання та протипоказання, основні алгоритми та технологію виконання найбільш поширених апаратних методик. Перш за все, повинні бути розглянуті:

- кріотерапія та кріодеструкція;
- дарсонвалізація;
- електрофорез;
- електростимуляція та електроліполіз;
- лазерні технології (лазерні шліфовка, ліполіз, епіляція, фотоомолодження);
- радіохвильова терапія.

На практичних заняттях, за умов малого оснащення учбових приміщень косметологіч-

ЛІТЕРАТУРА

1. *Медведева И. И.* Справочник врача-дерматокосметолога / И. И. Медведева. – К.: ООО «Доктор-Медиа». – 2011. – 152 с.
2. *Проценко Т. В.* Медицинская косметология в

ним обладнанням, неоцінену роль відіграють навчальні фільми з наведених методик.

Крім того, студенти фармацевтичного факультету повинні бути ознайомлені з клінічною фармакологією з практичним застосуванням у сфері косметології. Метою цього навчального курсу, перш за все, є формування розуміння основних складових косметичних засобів і механізмів їх дії та взаємодії між собою. При викладанні даного курсу слід розглядати класифікацію косметичних засобів та їх складових, механізм їх дії, проникність до різних шарів шкіри та фактори, що можуть впливати на цей процес. Окремо мають бути розглянуті:

- гігієнічні засоби по догляду за шкірою та тілом:

- 1) засоби для очищення шкіри та зняття макіяжу;
- 2) шампуні;
- 3) засоби для гоління;
- 4) дезодоранти;
- 5) засоби по догляду за ротовою порожниною;

- засоби для естетичного догляду за шкірою та її придатками:

- 1) креми;
- 2) маски;
- 3) гомажі;
- 4) скраби та ін.;

- декоративна косметика:

- 1) пудри;
- 2) тональні засоби;
- 3) губні помади;
- 4) декоративна косметика для очей та ін.

Таким чином, під час викладання косметології студентам фармацевтичного факультету з маніпуляційної техніки ретельна увага повинна приділятися основним розділам косметологічної теорії та практики. Освіта має нести практичну направленість і теоретичне обґрунтування для можливості подальшого застосування отриманих знань лікарями як в лікуванні дерматологічної патології, так і корекції естетичних недоліків.

- Україне: состояние проблемы / Т. В. Проценко // Дерматовенерология. Косметология. Сексопатология. – 2007. - №1-4 (10). – С. 246-248.
3. *Основи охорони жінок та дітей в Україні /*

- Г. І. Резніченко, Ю. Г. Резніченко, В. Ю. Потєбня, Н. Ю. Резніченко. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – 132 с.
4. *Резніченко Н. Ю.* Державне управління процесами медичного забезпечення дітей та жінок / Н. Ю. Резніченко. - Запоріжжя: Просвіта, 2009. – 108 с.
 5. *Законодательная база и особенности последипломного преподавания косметологии / Н. Ю. Резниченко, В. А. Бочаров, Ю. Г. Резниченко и др. // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики.* – 2010. - № 2. – С. 111-114.
 6. *Резніченко Н. Ю.* Охорона здоров'я дітей і жінок в Україні: законодавство, стан здоров'я, шляхи вдосконалення / Н. Ю. Резніченко, Ю. Г. Резніченко, Г. І. Резніченко. – Запоріжжя: Просвіта, 2007. – 188 с.
 7. *Резніченко Ю. Г.* Юридичні та етичні аспекти регулювання лікарської практики та проведення клінічних випробувань / Ю. Г. Резніченко, Г. І. Резніченко, Н. Ю. Резніченко. – Запоріжжя: Просвіта, 2010. – 140 с.

ПРЕПОДАВАНИЕ ОСНОВ КОСМЕТОЛОГИ СТУДЕНТАМ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА

Резниченко Н. Ю., Головкин А. В., Веретельник А. В., Красько Н. П., Лесницкий А. А.

Запорожский государственный медицинский университет

Изложены основные принципы преподавания косметологии студентам фармацевтического факультета по манипуляционной технике; основной упор сделан на определенную тематику, имеющую практическое значение в работе косметолога.

Ключевые слова: косметология, манипуляционная техника.

THE BASIC COURSE OF COSMETOLOGY FOR STUDENTS OF PHARMACEUTICAL FACULTY

Reznichenko N. Yu., Golovkin A. V., Veretelnyk O. V., Krasko M. P., Lesnitsky O. A.

Zaporizhzhya State Medical University

The main principles of cosmetology education for students of pharmaceutical faculty relating to the manipulation technique have been stated. The main themes, which are important in cosmetology practice, have been given.

Keywords: cosmetology, manipulation technique.

Резниченко Наталья Юрьевна – канд. мед. наук, доцент кафедры дерматовенерологии и косметологии с циклом эстетической медицины ФПО Запорожского государственного медицинского университета

Головкин Анатолий Вячеславович – канд. мед. наук, ассистент кафедры дерматовенерологии и косметологии с циклом эстетической медицины ФПО Запорожского государственного медицинского университета.

Веретельник Александр Владимирович – канд. мед. наук, доцент кафедры дерматовенерологии и косметологии с циклом эстетической медицины ФПО Запорожского государственного медицинского университета.

Красько Николай Петрович – канд. мед. наук, доцент кафедры клинической фармакологии ФПО Запорожского государственного медицинского университета.

Лесницкий Алексей Анатольевич – ассистент кафедры дерматовенерологии и косметологии с циклом эстетической медицины ФПО Запорожского государственного медицинского университета.

nreznichenko@mail.ru